

LA TOMAZA

SETMANARI CATALÀ

10 cèntims lo número

La Tomaza
 1894

DE DIJOURS A DIJOURS

Lo curs que ha seguit lo conflicte *Buen-Bosch-Catalá*, ó diguemne, qüestió *zoológica-bisbal*, ens ha convenut de que 'ls estudiants que cursan la carrera del *Dret* de defensa dels seus ideals, anant á remolch de la Política (qu' es una embarcació que fá ayguas) no arriarán may á port, ni 's *graduarán* may per bonas notas que treguin en los exámens de la assignatura «Llibertat de la cátedra».

Desenganyarse; la Ciència y la Política es l' oli y 'l vinagre de la vida pública; no poden barrejar-se sinó remenant molt, y encare aixis 's barrejan poca estona. La causa escolar, independent de tot color polítich, se feya simpática. La manifestació dels estudiants perdé tota sa importancia acorralada en aquell centro; estava en son *centro* Rambla avall, al ayre lliure, com 'ls aucells. Sigüem imparcials; l' apoyo polítich que se oferí á la classe escolar, y ella aceptá, va ferli mes mal que bé. Pera sostenir la independència de la cátedra, havia d' obrarse independentment. Se tractava d' amparar á Odon de Buen, catedrátich; res mes. Tot lo que passá d' aquesta ratlla, esguerrá 'l *marro*. Fem aquets comentaris, perquè hauriam celebrat que la protesta dels estudiants, ben agafada de bon principi, hagués emprés altres rumbos. A nostre humil entendre, no havian de permetre jamay la intrusió d' altres elements que 'ls varen fer servir de pretext, d' instrument pera la defensa extemporánea d' altra causa que se semblava tant á la seva com un ou á una castanya. La llástima es que la cosa ja no té remey. Tant de bó que no ho acertéssim.

* *

Si, com sembla, ó millor dit, si com se tém la Junta d' Obras del Port s' encarrega de la construcció de la nova Aduana, tenim tela tallada per mitj sigle. Proba de lo que dihém es la construcció del nostre mal anomenat port (lo primer del Mediterráneo y 'l mes car del mon), qu' encare s' ha de comensar, per mes que sembli qu' estigui llest.

Figúrinse; una Junta com la del Port que no es *chicha ni limoná* per estar subjectada á las arbitrariedades d' un inginyer jefe de las obras, qual senyor no fa res mes que de tornaveu de la *Central* enclavada en un punt ahont per Mediterrani tenen lo Manzanares; una Junta catalana que balla com una baldusa en lo palmell de la má d' un madrilenyo adoptiu; una Junta que no es bona pera fer prevaleixe los seus acorts referents á las obras que ha de construir de *motu proprio* ja qu' están baix lo seu cárrech, puig per aixó sigué creada; una Junta, en fí, que no té prou *poders* pera administrarse ella mateixa ¿com pot aspirar á un' altre Empresa? ¿que volen que fassi per diners que tingui sense autonomia de cap especie?... De ser cert lo que 's diu, ella costejaria la nova Aduana sense necessitat d' imposar nous gravamens al Comers, pero ab la condició de ser ella la constructora. Tal desprendiment honra en extrem á la Junta; pero algún maliciós hi veu aquí gat tancat. Que fassi un' altra cosa; que rebaixi 'l 80 per 100 que percibeix en concepte d' impost pera la construcció del port al 40, y que se 'n cuydi la Cámara de Comers de fer l' Aduana tal com l' autorisa la lley de presupostos. O sinó será una altra obra de la *Seu* y 'l

Comers de Barcelona allavoras no tindrà ni port ni aduana. Mal 'ns está 'l dirho.

* *

Y aném sumant. Després de reventarnos 'l *Barcain-tegui* y de toradarnos per baix al *Colon*, ara 'ns han copat l' *Asserradero*. Jo crech que 'ns *serran*; porque no s' explica tanta *pega*... ni tant abandono. Si es vritat lo que han telegrafiat y tothom ha llegit referent á la aixarpada del pailebot en qüestió, es 'l colmo. Lo fet demostra una temeritat tal per part dels insurrectes que permet suposar que deuen gastar unas agallas terribles, ó 's presta á altra mena de comentaris que no parlan gayre en favor del capitá de la embarcació, que tal vegada dormía. Deixant en banda la pérdua material de lo que 'ns varen *echurar* aquells *tropa-fuls*, lo perjudici moral es irreparable. Quan l' enémich s' atreveix á lo que s' ha atrevit 'l que tenim allí, no se 'n pot esperar gran cosa de bó y feyna 'ns donará. Ab lo que ha succehit á l' *Asserradero* si que podém dir ben alt que 'ns están serrant qu' es un fástich.

* *

Diálech de la setmana:

—Es un *quarteto* del *hu* 'l que dirigeix monsieur Crickboom.

—¿Crick qué?

—¡Boom, home, boom!

—¿Y sonan bé?

—Com que son quatre músichs de lo millor de Bélgica...

—¿Belgas son?

—Si; pero ja t' asseguro que son uns belgas que l' *ase 'n refum* si ho están gens de *belga*; al menos quan tocan.

—¿Es aquell quarteto que toca al Lirich?

—Si; 'l quarteto Crickboom.

—¿Crick qué?

—¡Boom, home boom!

PEPET DEL CARRIL.

POSITIVISME

SONET

Que hi sigut calavera de primera
vull probar al lector ab molt salero,
perque cosa essencial la considero
que sápigat tothom ma vida entera.

Vaig ser un cop deixada la pollera
estudiant, escribent, cómich, torero,
poeta, militar, camandulero,
amich de flavias y virtuts d' ayguera.

Avuy cansat de tot, sols la ventura
la veig en aquet mon en ferme frara
que 's l' únich animal (i) que menja y sura,

amontonar diner ab set avara
y viure molt tranquil per pogue 'm riure
d' aquell que vivint massa no sab viure.

A. CORTINA RIVERA.

(i) Racional.

¡TOQUÉM Y TOQUÉM!

Sobre l' assumpto del dia

AB 'l permís de vostés
y ab molta satisfacció
de la mare... un servidó...
¡soch católich d' alló mes!
Com que sé la lley divina
lo dimoni, may m' enganya...
Ja de noy... á cops de canya
vaig aprendre la «Doctrina»,
y per xó, li guardo amor
al clero, y tal simpatía...
qu' al veure una sagristía
sento que se 'm trenca 'l cor!

Y fins 'ls escolanets
qu' escuran las canadellas
per tothom serán trapellas
pró per mí... ¡son angelets!
Y en fí, senyors, ab lo dit
ja haurán vist qu' un servidó...
en cosas de religió...
¡estich bastant assurtill!

Y aquí y á qualsevol banda
poden dir que soch católich...
y á mes á mes... apostólich...
y hasta formatje de Holandall!

Donchs bueno. 'L cás qu' ara 'm
dech contarlos y 'l cás es [passa
qu' un servidó de vostés,
tot sent católich de rassa...

com qu' á missa res s' hi aprén
y aprendre sols pretenía...

¡vaig cursar la «Zoología»,
ab l' heretje Odón de Buen!
Junt ab la ciencia animal
va ensenyarme aquest senyó,
moltes cosas del reng'ó
mineral y vegetal.

Dant aixó per resultat
que—católich dels ardents—
jo tinch 'ls llibres dolents,
que 'l senyò bisbe ha privat!
Quals llibres de perdició
(no voldría equivocarme)
pró nou duros van costarme...
¡sense la encuadernació!

Com á católich creyent
comprés pe 'l bisbal edicte,
dech, baix pena de delicte,
fer entrega incontinent
de 'ls dos llibres... Mes dich jo
al veurem en tals apuros...
—¡Bueno!... ¿Y qui 'm paga 'ls nou
y á mes l' encuadernació? [duros
L' edicte parla ben clar;
—Pórtinse á secretaria...

¡Y ab molt gust que 'ls hi duria!
¡No 'ls hi havia de portar! ..
Pró per mes que hi buscat jo
fent indagacions y passos,
no sé qui 'm daré 'ls nou nassos
¡y á mes l' encuadernació!

L' ordre del bisbe está bé...
¡jo penso d' igual manera!...
¡S' ha d' alzar una foguera
pe 'ls enemichs de la Fél!...

¡La impietat s' ha d' ofegar
cremant tot llibre impostor!
Mes... ¡que paguin son valor
y 'l treball d' encuadernarl
¿Que 'l senyor Odón de Buen
y aquets murrís d' estudiants
no tenen pas res de sants!
Conformes!... Jo dich—Amen.

¿Qu' aquestas novas teorías
transtornan la religió?...
¿Qu' aixó de la «Evolució»
es un niu de picardias?

¿Que s' ha d' ofegar l' esclat
d' aquesta ciencia satánica?
¿Que ab Geología y Botánica
sem camí cap' al peccat?

¡Conformes!... ¡Perfectament!...
¡No m' hi oposol... Vels'hi aquí.
L' únich que no 'm plau á mí
es despéndrem tontament
de 'ls dos volúms en qüestió...
¿No 'ls volen?... ¡Donchs fora apuros!
Ja 'ls daré... ¡Vingan nou duros
y á mes, l' encuadernació!

M. RIUSEC.

Humoradas

D' una colecció distingida ab primer accésit en un certámen humorístich.

(Continuació)

—QUINA posició mes caya
la Toneta ara n' ha prés!
Mírala, sembla una verge.
—Es dir ¿que ho sembla no més?

¿Tas cartas vols que 't torni? Molt bé está;
torna 'm tú los petons que 't vaig doná.

—He sigut sempre molt fiel,
dantse tonó, ab molt de fums,
acostuma á dí 'n Rafel.
—Té rahó, es *fiel* de consums.

Me vas deixar havent tú meva estat;
já quants desde llavors has enganyat?

Dona perduda diuhen,
no sé perquè será,
á la que sens buscarla
per tot se pot trobá.

—Tinch de mortificarme—deya un dia
un Pare reverent grás y rollís—

un tall de bacallá ara menjaria
ab mes gust que de carn un bon palpís.
¡Tindré de menjar carn! Mortificarme
dech lo cós: si, si; aixís te salvarás:
¡de menjar bacallá avuy dech estarmel...
¡Tentació!... ¡Vade retro, Satanás!

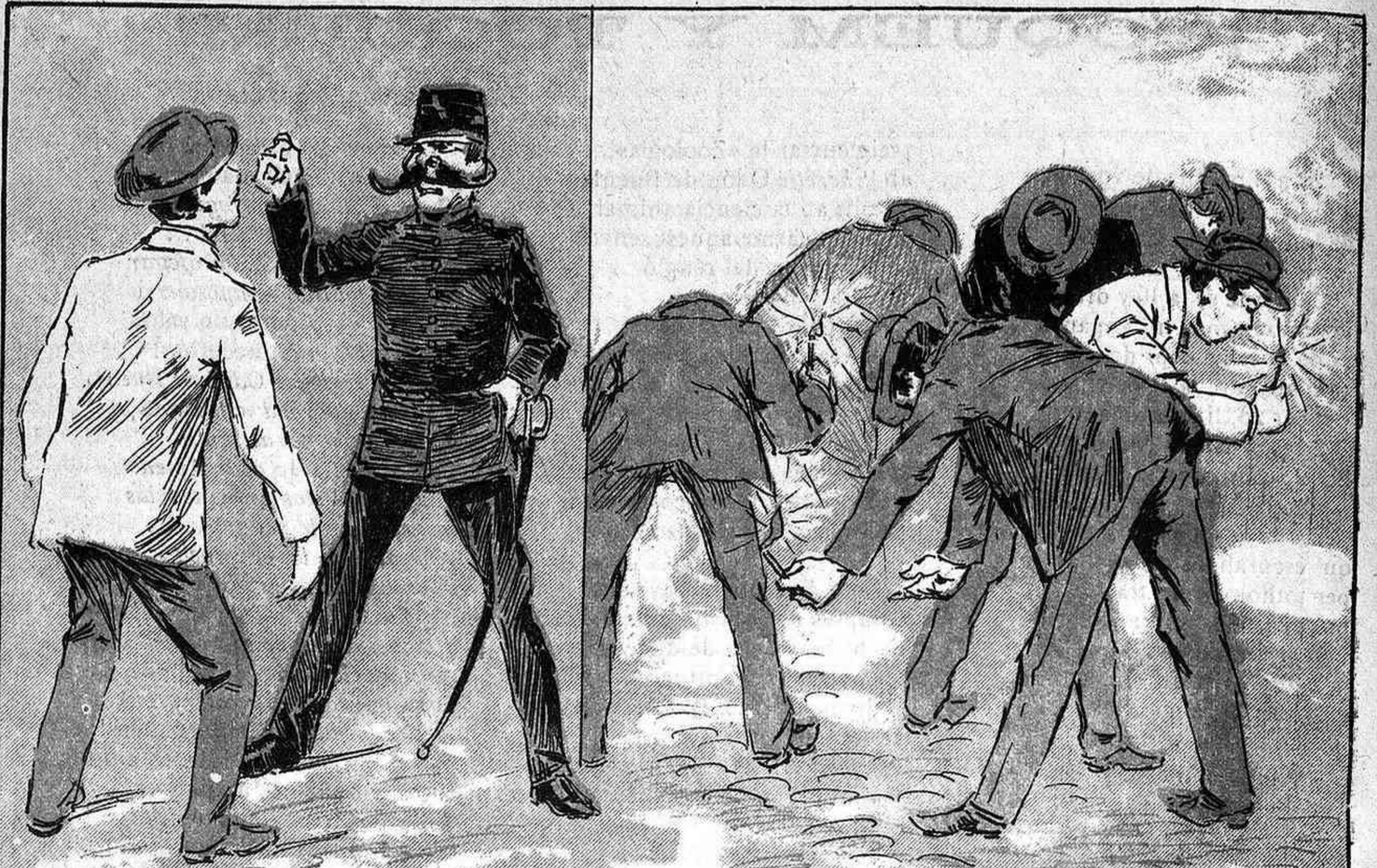
—Ants que deixar de estimarte
primé 'l sol se apagará.—
Y mentres aixó tú 'm deyas
un núvol lo vá tapar.

Bon vent y barca nova, Francisqueta;
ves, que no 't vull cap mal, en nom de Deu:
pcts continuar quan vulguis la subasta
per cedir lo teu cós á qui 'n don' mes.

Lo camí que dú á la Gloria
está tot plé d' entrebanchs;
¡al menys per matar la gana
s' hi trobés algun hostal!

RAMONET R.

NOTAS COMICAS DE LA SETMANA

—¡Fuera grupos!
—¡Ay, ay, si vaig tot sol!

Los estudiantes buscant ab candeletas
una real ordre que s' ha perdut.

—«Aquet burro representa
ab una gran perfecció
á un que ni á tiros presenta
l' anhelada dimissió».

¡NO ARRIVA!...

Patcheria

De poch los valen sas manyas,
de rés la seva intenció,
perque 'l de baix ja s' arronsa
y es curt l' estrenyinató.

LA RERAVERA

LA prempsa! ¡oh la paternal prempsa! Sempre desvetllantse per la nostra ventura, sempre prompte al nostre benestar.

¿Què fá calor? Donchs no aneu á banys, obriu los diaris y veureu allí noticias frescas, y si fa fret en las columnas de informaci6 hi trobareu peloterias, motins y demés ingredients per calentá las sanchs.

Aixís donchs no es estrany que lo diari dels *Chés* 'ns adelantés una nova que may sabrém com agrahirli: "Han aparecido en las esquinas de esta capital las típicas castañeras, lo cual indica la proximidad del invierno":—y aixó encare que ho digui l' *Embustero* es ben bé veritat, perque quant menos fa una dotzeneta d' anys que ho be dihent lo *Brusi* y quasi sempre ha acertat.

¡La proximitat del hivern! ¡Santas paraulas! Perque després d' un estiu que be es podria dir de la liquidaci6 social, puig qui mes qui menos de vostés haurá arriuat al últim com jo ab un 75 per cent menos d' individu, es altament consolador sentir á dir que s' acosta l' hivern.

Es cert qu' encare 's bufa de calor, pero ja han vingut las primeras plujas, las matinadas son frescas, humidas las vetllas; en una paraula l' istiu se 'n va per portas: retornan los forasters á las capitals y deixan los pobles casi en desert. S' han acabat los passejos per 'l carrer Major y comensan las vetllas á la botiga. ¡Ira de be! Ja no hi ha moros á la costa pe 'ls enamorats.

Sucseheix á l' estiu que tothom troba encants en las vilas petites; mes arriuan los primers frets y tothom ne fuig com de la peste. Donchs aqui vinch jo, per' pará 'ls peus als detractors de la vida del poble, y probarlosi que mes aviat á l' hivern que á l' estiu es altament bonica. Si á l' amich Marull no li hagués florit la vara, quedant convertit en una aproximaci6 de pare, ell milló que jo ho faria, pero no hi ha mes, ho ha de ferho precisament 'l menos indicat, un que cap encant, entenguis bé, absolutament cap, hi troba, pero que comprén qu' altres n' hi pujan trobar.

Y comenso per advertir que parlo de la terra ahont vejí la llum primera y allá hont espero veurer l' última. ¡Que 'n son de deliciosos 'ls dias de Reravera y 'ls frets del hivern! Bufa la tramontana, vent sá y agradable per qui gasta abrich blindat; de bon matí á plassa, y després al Cassino: aqui de fret no n' hi fa perque hi ha estufa, pero perque 's vegi que som al país dels viceversas acostuma á está sempre apagada.

No importa: passejareu y vos passará lo fret dels peus: á un extrém del saló hi diviseu un barómetro, ¿quin temps marca? *Buen tiempo*. Al costat un calendari, ¿quin día som? Julio, 25 ¡oh previsor calendaril no 's pot figurar 'l lector lo gust que dona estarse pelant los dits de fret y recordar los temps de la canícula: es lo plaher que experimentan aquells que en plé estiu per tenir fresca se 'n van á sa'6ns ahont hi han pintats paisatjes de neu.

Van entrant vells y ab ells passeu lo rato fins que las campanadas de mitj dia vos avisan de que es hora de saborejar la escudella de pages y la carn d' olla ab la clássica pilota. Y després altre volta al Cassino; café y cremat, res mes que un ralet y cap á passeig falta gent.

Hi ha que aprofitar lo sol, y quan aquet s' en vá deixarse caure á la vila novament. Ja vos espera ab las portas obertas alguna botiga amiga: es dir ab las portas obertas no, mes las obriu y entreu. S' es acabada la hora de feyna en las fábricas y en las modisterias estiguense quiets que prompte vos fará costat una bonica minyona. Perque ¡mireu que 'n son de macas las noyas de ma terra! Ans qu' ella entrés necessitavau la calor d' l braser, mes veyentla á ella, sentiu afogarvos de tanta calor.

Hi ha en tots los pobles petits un establiment qu' es lo centro de noticias: la barbería, ¿Arriva un foraster? aneu al barber y ell vos sabrá donar al detall la seva filiaci6 y hasta céntim mes, céntim menos passará llista de la seva fortuna. Tan impossible es que no sápigam lo barber tots 'ls drapets bruts y noticias del poble, com qu' Espanya deixi de ser la nació dels gemechs: per xó en molts llochs es coneguda la barbería pe 'l típich nom de *safreig*. Y si hi entrém cap allá á las sis del vespre lo quadro que presenta no pot ser mes animat: mitja claror en lo llum y forsa caliu al brasé, presas totas las cadiras y agafats per assalt los recons: en un d' ells maniobrant desesperadament y mastegant un *caliqueño* hi veureu á n' en Mitjetas que explica la guerra de Cuba y seg6ns la seva opini6 no se 'ls deuria perdonar ni un centímetro: alguna volta canta *petaneras*, mentres 'n Perico carregant la pipa comenta las noticias del día y sentintse Martinez Campos, comensa per fusellá á tothom, fins que rejuvenint la memoria acaba per contarvos algún cuánto de Carnava!

Y tocan las set: cap á sopá y després al Cassino: reuni6 amena que no 's disoldria may si fosch, fosch, la veu de 'n Baldiri no vos advertis que han dado las onza. Y á casa á dormir, per tornar l' endemá á lo mateix, si es que al passar pe 'l carrer Major no vos rompeu 'l sant baptisme.

Ara prou; si l' articlet no fos tan llarch parlaria aqui de las reuni6ns del senyori6; perque també gastém aquet luxu: *risum teneatis!* Pero un altre día será y per llavors demano al poeta Marull m' envihi forsa néctar y ambrosía, que donantlo jo potser resulti veneno.

Algú de vostés dirá:—Home, y agradantli tant la vida del poble, ¿com no hi viu?—Ja veurá senyó indiscret: m' agrada tant més, quant mes lluny ne soch: ab l' anyoransa ne tinch prou. 'S passen á Barcelona menos mal de caps. Y després; ab la capella russa cantant cants populars, y ab las sardanas de Pia-palacio ¿no 'n tinch prou per enviá cada día un recort á la terra y sers qu' aprecio? Recorts tristos y dolsos que va dir l' Anselm Clavé.

XICO.

Palamós, 1895.

Cansó d' en Girona Pobre

ME diuhen Girona pobre
que val tan com pobre rich,
puig si de gana m' en sobra
del treball soch enemich.
Si 'm vè de gust me passejo,
m' assech quan estich cansat,
si de guassa estich, bromejo,
renego si estich cremat.

Y fent lo tanoca
visch sense fer res,
com si fos un comte,
un duch ó un marqués.

Me deya sovint lo pare,
qu' era obrer molt llarch de mans:
«Del treball, fill meu, repara
qu' en vé sempre lo descans.»
Y he notat ab greu desfici
que no 'm volia pas bé,
puig lo treball es un *vicí*
del que sols cansanci en vé.

Diguin lo que vulguin
no 'm convencerán.
¡Ditxós del que cria
ben grós l' os bertrán!

Lo pare per distingirme
me va dá' ofici *senyor*,
y sols va lográ aburrirme
fent l' ofici de *impresor*.
Perque 'l treball de *caixista*
lo trobava molt pesat
y 'm causava *impresió* trista
encaixarme á lo manat.

Per l' esgrima sento
sols inclinació;
propinant *sablassos*
vaig fent lo senyó.

Tinch una mandra qu' espanta;
lo vagá es lo meu consol;
ma franquesa á tots encanta;
tothom me crida y 'm vol.
Pero jo á n' al que no 'm dona
un cigarret ó algun ral,
no l' atench si m' enrahona,
fentli paper d' animal.

Y si m' anomena
li dich ab tó sech:
«¡Vaja, noy, no 't cansis
perque no 't conechl!»

Per no tenir de quedarme
á dormí al mitj del carré,
una cosa vaig rumiarme
que creguin que 'm va molt bé.

Me vareig posá en contacte
ad dos personas formals
y vam celebrá un contracte
per dormir per ben pochs rals.

¡Diuhen com vaig fermho?
Ja 'ls ho esplicaré...
¡L que ganduleja
l' ull viu ha de fé!

Com que á l' estiu no m' agrada
anármen al llit aviat,
prench la fresca regalada
fins que las quatre han tocat.
Per xó ab una bugadera
qu' es viuda, vam convenir
en que un llit d' eixa manera
nos podiam ben partir:

Quan del catre salta
m' hi fico al moment,
y així per pochs quartos
dormo decentment.

Al hivern del ayre fujo,
y á las onze de la nit
de la glassada 'm refujo
y busco 'l calor del llit.
Per xó varem tractá un dia
ab un sereno solté,
qu' ab un catre 'ns aniria
á tots dos d' alló mes bé.

Mentres ell vigila,
dormo com un sóch;
pero quan n' es hora
li cedeixo 'l lloch.

Fentho d' aquesta manera
may l' hivern m' ha molestat,
ni m' ha donat cap quimera
l' estiu mes endemoniat.
Mentres bugaderas hi hagi
y serenos, com los meus,
no crech pas que mal me vagi
en temps de caló ó de neus.

Igual que 'ls ministres
anirém *turnant*
tenint per cartera
un llit confortant.

Com que gasto cos de pobre,
tinch una sort per demés,
tot vestit que 'm poso sobre
me vé que ni fet exprés.
Aixó fá que 'l Noy de Tona
y altres sers degenerats
comparats ab ma persona
resultin bruts y tronats.

No es per alabarme;
jo semblo un senyó;
n' hi ha poquets que tinguin
tanta distinció.

Lo místich anacoreta
no 'm guanya pas á frugal;
no mes ab mitja pesseta
faig una vida com cal.
Al fè 'ls ápats no m' assento,
perque aixís me va mes bé;
ni la calor ni 'l fret sento
menjant sempre pe 'l carré.

No gasto estovallas,
ni plats, ni carbó
y 'l passeig me lliura
d' una indigestió.

Si 's troban molts homenassos
que no poden treballá,
perque á mils sobran los brassos
dintre del género humá,
los ganduls som molt virtuosos,
puig tenim l' abnegació
d' ajudá als menesterosos
no servintlos d' obstrucció,

Si jo treballava,
un pare potser
en vaga estaria
al mitj del carrer.

Per practicar ab paciència
aquesta noble virtut,
jo no admeto competencia,
cap gandul com jo hi ha hagut.
Un *gat* que sempre compara
m' ha dit: «Fill del Altadill»
pero es poch per serme pare
¡gracias que 'l vulgui per fill!

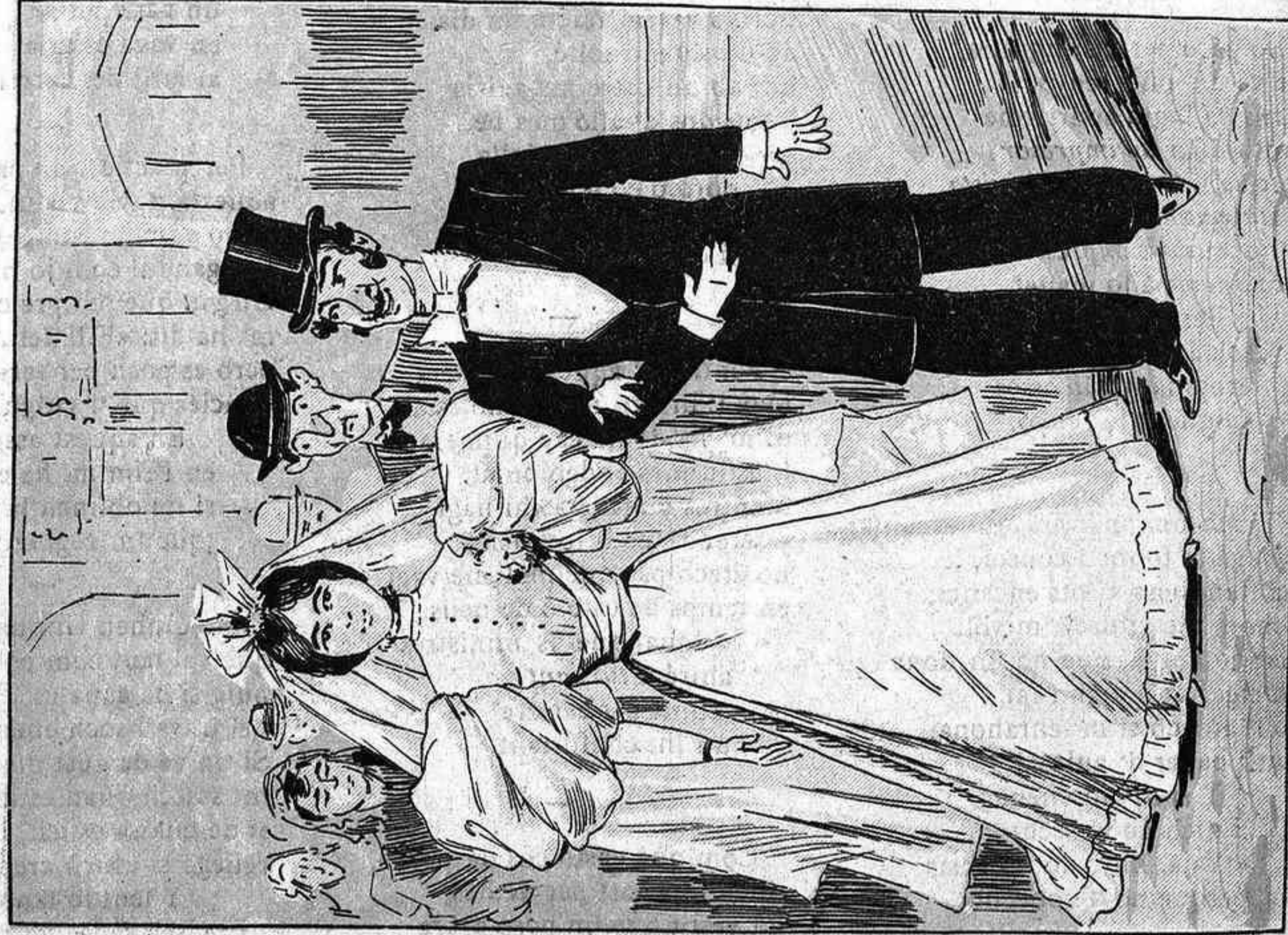
En aquest assumpto
en Prim m' ha ensenyat,
si no obtinch la faixa
¡que 'm vegi enterrat!

Me diuhen Girona pobre,
que val tant com pobre rich
puig si de gana m' en sobra
del treball soch enemich.
Si 'm vè de gust me passejo,
m' assech quan estich cansat,
si de guassa estich, bromejo,
renego si estich cremat.

Y rent lo tanoca
visch sense fer res,
com si fos un comte,
un duch ó un marqués.

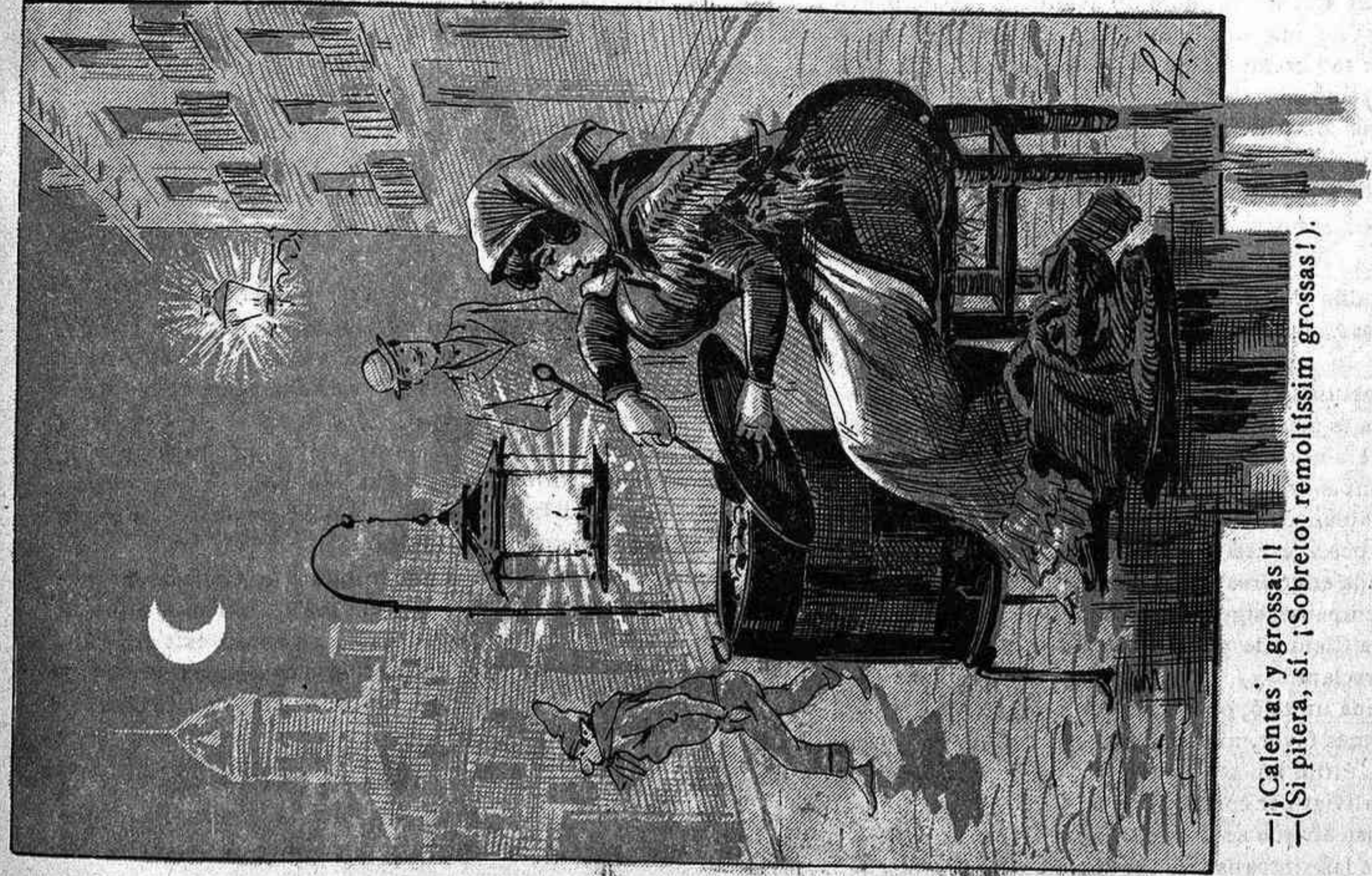
UN POETA AFAMAT. (1)

(1) Vol dir que té gana.

«Ayer tuvo lugar el enlace del distinguido zapatero Don Trión Chancleta con la bella y simpática señorita D.ª Semproniana Requesón, resultando un acto muy conmovedor para la escogida concurrencia que asistió a la ceremonia. De la estación de Francia salieron para Sans y la Bordeta los recién casados, á quienes deseamos una *larga* luna de miel».

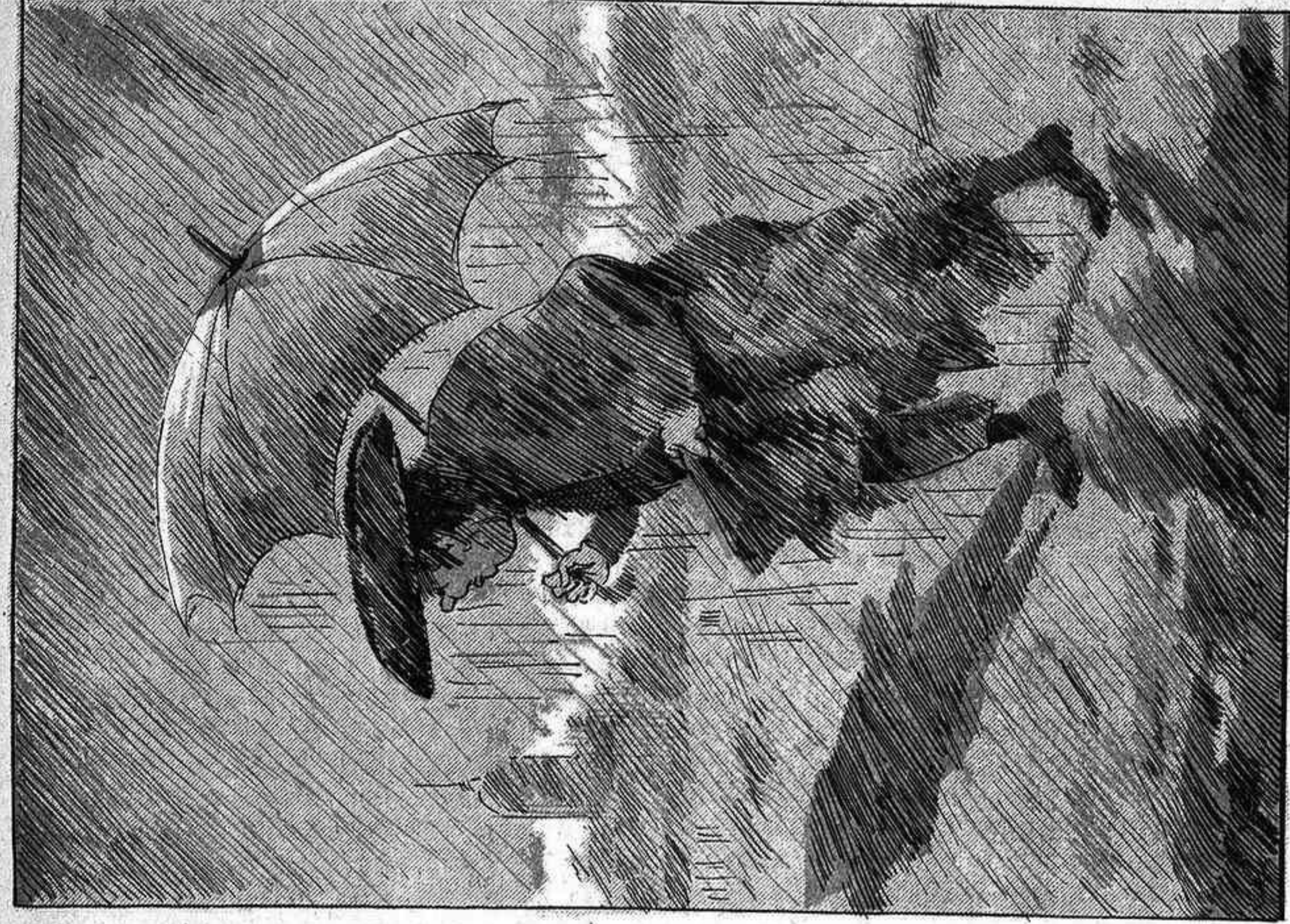
MONGRATAS.

—¡Calentas y grossas!!
—(Si pitera, sí. ¡Sobretot remoltíssim grossas!).

—¿Que no 'm coneixen? Jo soch en Guixa: aquell pobre baylet que 'ls estudiants li varen buydar lo cabàs l' altre dia. ¡Me caso ab Judas! jo 'ls prometo que d' aquesta festa no passo may mes per dessòta de cap balconada ab vidrieras.

¡Aixó es un gust! aquí quan plou... es que cru aygua. No 'ns passa com á ciutat, que en las tempestats hi prenen part lo carbó de cok, las xufias y las castanyas!

Teatros

PRINCIPAL

Pera avuy está anunciat lo debut de la eminent actriu francesa Sarah Bernhardt, que donará una serie de sis funcions, escullidas de las més importants de son vast repertori.

Además de *La dama de las Camelias*, *La Tosca*, *Magda*, *Phedra*, representará *Gismonde*, obra de Sardou, que será presentada ab lo mateix sorprendent aparato, trajos y decoracions de quan s' estrená en lo teatro de la *Renaissance*, de París.

Per noticias rebudas sabem que s' ha fet un numerós abono y qu' es esperada ab verdadera ansietat per los ayants del art dramátich.

NOVETATS

Durant la passada setmana, s' ha estrenat *La vara de alcalde* del Sr. Vidal y Valenciano, quadro de costums que recorda, tant per sos tipos com per sa estructura, la celebrada comedia del mateix autor *Tal hi va que no s' ho creu*.

En lo desempenyo se hi distingiren la Sra. Palá y los senyors Martí, Fuentes y Montero.

També s' ha estrenat *La labradora*, arreglo del Sr. Granés, que entra de plé en lo melodrama, y per tant en ell no hi faltan ab mes ó menos verossimilitut los imprescindibles assassinats, suicidis, venenos, resurreccions y cástich al culpable y premi á la víctima.

Lo Sr. Granés pot estar satisfet de haver trobat una intelligent direcció y una companyia que li ha representat ab *amore* sa última producció, puig que ella en conjunt es de las mes pobres de concepció que s' han representat en nostres teatros.

Motivá l' aplauso general la notable direcció escénica en tot lo tercer acte y com hem dit avants, lo desempenyo sigué acertat distingintse la Sr. Mena y lo Sr. Tutau.

L' autor fou cridat en escena, y no se presentá á causa de no trobarse en lo teatro.

¡Sí, devia compendrer la petita *labor* de la seva obra!

Pera principis de la próxima setmana s' anuncia l' estreno de *El castigo de vivir*, drama del conegut novelista Luís de Val.

ROMEA

La comedia *Bojertas de la sort*, arreglo fet per lo Sr. Soler de las Casas, sigué aplaudida per sas moltes escenas cómicas y per lo acertat treball en saber adaptar los tipos á nostras costums.

Es tanta la maestría en aquet concepte, que á no haverse anunciat era obra de origen extranjer, pochs ho haurian pogut compendre.

Nostre aplauso, donchs, al Sr. Soler, aixís com també li tributem per sa excesiva modestia, ja que ha demostrat que no li agrada engreirse ab lo que es dels altres.

Lo desempenyo sigué acertat principalment per part de la senyora Clemente y los Srs. Goula, Capdevila, Santolaria y Serraclara.

S' estrená un teló, obra del Sr. Moragas, que no es de lo que li fa més favor, ni com á colorit ni com á perspectiva.

Dilluns últim feu son debut lo primer actor senyor Bonaplata, aliviat per complert de sa penosa y llarga malaltia, y l' aplauso ab que se 'l saludá á sa presentació, fou bona mostra de las simpatías que te entre nostre públich.

Se posá en escena *La Dolores*, en quin desempenyo sols sentí aplausos lo Sr. Borrás.

En los dias que tenen lo teatro las distingidas Societats Cervantes y Latorre, ha treballat la Serpentina Espanyola Srta. Pilar Arças que en las dansas que executa ha sigut

aplaudidíssima tant per lo bon gust en lo vestir com per lo acertada que está en las combinacions y evolucions, demostrant que pot competir ventatjosament ab las mes afamadas serpentinas extrangeras.

TÍVOLI

—¿Qué encar se fa *La Dolores*? ¿Encar hi han plens?

—Si senyor.

—Donchs *mozas* de Calatayud y fora que ab vritat demostra que *es amiga de hacer favores*.

Donat lo notable éxit y lo magnífich resultat, la temporada s' ha allargat fins los Reys, prometentse ja los estrenos *La Aurora*, de Espí, *Corazón de fuego*, de Nicolau y *El diablo las carga*, de Gaztambide.

CATALUNYA

Dolores... de cabeza ó el colegial atrevido es lo titul de la producció últimament estrenada y que resulta ser una parodia de la ópera *La Dolores* del eminent mestre Bretón.

En sa última producció lírica, no trobém hagi estat molt acertat lo Sr. Granés, puig que moltes escenas en lloch de cómicas resultan xavacanas.

Sort ha tingut lo Sr. Granés de contar ab felissos intérpretes, puig tant á la Srta. Pretel com á los Srs. Pinedo y Talavera los hi déu la part mes important del éxit.

A ells donchs remetém nosaltres nostre aplauso.

Del estreno de *El cabo primero* efectuat dimars passat ne parlarém en lo próxim número.

CIRCO EQUESTRE BARCELONÉS

Arreglada la pista per platea y son corresponent escenari, s' anuncia desde dissapte próxim una companyia de sarsuela, que dirigida per los Srs. Lleó y Zivala, formarán part de la mateixa las Sras. Bayona, Doato y Ortiz y los Srs. Sauri, Castillo, Miró, Vives y Guillot.

Lo género que explota será lo conegut per *chico* y lo preu lo reduhidíssim d' un ral la entrada general.

Si donan la varjetat que prometen en lo cartell, los assegurém un brillant éxit.

EDEN-CONCERT

Satisfet pot estar lo Sr. Galofre de la brillanta inauguració de la temporada d' hivern efectuada lo dimars passat, puig que lográ veurer una entrada fenomenal y ser frenéticament aplaudits los principals artistas de la notable *troupe* francesa contractats.

Sobresortiren notablement la *enjogassada* Mlle. Bleutte, las conegudas jermanas Palluy, que venen fetas un primor de hermosura, Mr. Alfonso que es un equilibrista de primer ordre y en distinció especialíssima Mlle. Blanche de Ker-ville que com pocas artistas justifica lo dictat de *diva de las divas*. Finura, elegancia, irreprotxable dicció, perfec'e modulació en las afiligranadas notas, son las dots que posseheix aqueixa diva que, ó molt nos enganyém ó será una mina inagotable per la Empresa.

Com en la companyia també hi figura la mimada del públich *Pepa* (Zurita), inútil creyém manifestar que aqueixa célebre cantadora s' en portá una gran part del éxit de la nit.

Nostra enhorabona per las acertadas contractas.

UN CÓMICH RETIRAT

NOSTRE RETRATO

Ab dir que publicuém lo de la eminent y celebrada **Sarah Bernhardt**, creyém que basta.

Es tanta la importancia que ab son clar y privilegiat talent ha sapigut lograr, creant los mes importants personatjes dels moderns dramaturchs francesos, que tot elogi que nosaltres poguém prodigar, lo creyém innecessari.

LO MES DE LA CASSA

Apa, hermosas fadrinetas,
no esteu més paradas ja
¡prepareu las escopetas
qu' hi ha molts joves per cassá!

Bibliografia

Hem rebut lo número extraordinari de la acreditada publicació *Revista Hortícola* qu' acaba de sortir.

Dit número en forma de tomo de mes de cent planas, tamany 17 X 25, es un curiós compendi de la passada Exposició de plantas y flors y en ell hi van anotats los discursos, programas dels festeigs que se celebraren, detalls dels certámens, concursos, fallos dels Jurats et-cétra, acompanyantlo un plano general en litografia.

Lo tomo honra tant á la Societat Catalana de Horticultura de la que 'n son dignes President, Vice y Comisari general de la Exposició, respectivament, los senyors Marqués de Monistrol, Rius y Badía y Torrents y Monner com á la publicació la *Revista Hortícola* per lo esmerat del treball, aixís com per lo agradable que resulta en conjunt.

Mil gracias per la distinció.

* *

Lo eminent poeta Mossen Jacinto Verdaguer, ha tingut la amabilitat de remetre'ns un exemplar de lo poema *Sant Francesch* que resulta un digne company de las magistrals concepcions poéticas *L' atlántida* y *Canigó* del esmentat mestre en la poesia catalana.

Dit tomo esmeradament imprès en characters elzevirians y ab magnífich paper, se ven al preu de 2'50 pesetas en las principals llibrerias.

Al donar las gracias á Mossen Verdaguer per la l' envío de sa última obra, debém manifestarli que aghim vivament la expressiva dedicatoria que en lo tomo 'ns ha inclós.

QUATRE PARAULAS EN SERIO

La qüestió *Odón de Buen* ha tingut lo privilegi de cridar poderosament la atenció pública no pe 'l fet en sí, sino per lo que significa.

Y significa que la ona mansa d' una reacció poderosa d' acció constant, y ben organizada, comensa á invadirnos de tal manera, que ja s' atreveix á plantar cara á la opinió lliberal. L' edifici de las llibertats, que tanta sanch y sacrificis costa, está minat en tots sentits, sense que la opinió se n' hagi adonat. ¡Tant suaument, y ab tal constancia, ha sigut feta la mina!

No hi ha mes que girar la vista á tot arreu... Lo jesuitisme introduhit en totas parts... 'Ls convents de freres y monjas de totas castas y colors, multiplicantse en proporció inaudita. Gráficament pot dirse que 'ls animals més reproductius de la escala zoológica son las ordres monásticas... Y á tot aixó amenassant 'ls célibes enclaustrats á la classe obrera, ab l' espectre de la miseria, ja que no solament centralisan 'ls quartos, sino que també li prenen las feynas...

Y la ona mansa avansant sempre! 'Ls habitants del minat edifici no recelan y avuy cau d' ell una pedra, demá seguirá una paret mestra y después 's derrumbará tot ab estrepit!...

La qüestió *Odón de Buen* es la cayguda de la pedra que 'ns avisa.

Si la opinió lliberal no 's dona per advertida y no 's prepara per la defensa ensenyant las dents y disposada á tot, no ha de tardar á seguirse la cayguda de la paret mestra y á enrunarse per complert l' edifici de las nostras llibertats!

Y ¡ay de tots allavors! Perque veurem días molt negres y assistirém á una de las més rabiosas venjansas qu' hagin passat per la Historia.

La venjansa de la bestia negra, tant temps encadenada! Y potser veurém la resurrecció de totas las injusticias humanas qu' ha protegit en tot temps la tiranía religiosa, desde la tenebrosa Inquisició, fins á las forcas de Fernando Séptim!

Ara es hora encara de serrarli las dents, mentres que demá potser fora tart!

¡Liberales á defenderse!

R.

UNA CASSERA

Amich DIRECTOR:

COM si fos gran revistero
li faig aquesta revista;
sempre tinch á punt la vista
y de quan passa m' entero.
Lo dimars d' eixa setmana
ferem la nostra cassera
no faltanhi fartanera
bon humor y molta gana.
Lo temps lo teniam just;
disposant d' un día ó dos
vingueren uns cassadós
que la vritat davan gust.
Aquest any nostre cassera
semi-artística ha sigut:
un poquet de tot hi ha hagut
comentat á sa manera.
Los cassadors més antichs
m' han nombrat com á versayre,
encar que jo no 'n se gayre,
per dar gracias als amichs.
Las gracias donchs los daré
sens pretensió de poeta,
que ab la ploma y l' escopeta
creguin que no hi entench ré.
Al célebre Guixerini
que sab trevallá molt bé;
fotógrafo Ballesté
y al concertista Porrini,
á n' en Miquel y en Paret
que guisan d' alló milló,
Corominas tocadó
y lo cassador Cornet;
Als que 'ns han deixat los gossos,
al que ha deixat la *vajilla*
la masovera y sa filla,
al Ventayol y als seus mossos.
A tots los donem las gracias
per lo bé que s' han portat...
llástima no haver causat
la meytat més de desgracias.
Estem contents tots de sobras;
Deu us premihi 'ls afanys,
y qu' ab salut y molts anys
pogueu fer semblan'as obras.

NOY DE LA PEGA.

Tarrassa, Octubre, 1895.

Campanadas

Los corresponsals de Berga, Esparraguera y Vidreras, se 'ns queixan de que no reben lo nostre periódich ab la deguda puntualitat y de que son moltas las vegadas que no arriba á son poder lo número d' exemplars de que nosaltres los fem bona remesa.

Sr. Director de Correus: ¡Vol fer lo favor de manifestar de part nostra als seus subordinats ó *insubordinats*, si son los culpables del extravío d' exemplars, que 'ls regalarem gustosos lo periódich si 'ns asseguran que 'ls nostres corresponsals no tindrán nou motiu de queixa? L' hi aghirém moltíssim.

¡A veure si acabém d' una vegada!

* *

Solució á la carta enigmática publicada en nostre número anterior:

«Rambla dels Caputxins, 9 Octubre 1895.

Senyor director de la TOMASA.

Estimat director: Despres d' haver badallat sis (1) cops y d' haverme lliurat de la mandra, colcat en una cadira de reixa petita (reixeta) de ferro li envio las presents ratllas, escritas ab llapis, pera manifestarli que devía ser autor dramátich, com los descrits per lo redactor Riusec, lo fulano que va endressarli una carta usant lo nom de Girona Pobre, que á mi únicament me perteneix, puig un servidor pot ser un bagarro, pero ortogràficament escriu las sevas missivas.

Dech també demanarli manifesti al cómich (festiu) poeta Riusec, que no 'm vingui ab romansos ni consells que no solicito perque las *bessas* prou qu' ab la esquena dreita me las campo; y á fi de que s' en convenci li acompanyo una cansó, qu' ab los datos que vaig donarli va ferme un poeta *afamat*, quina cansó pot publicar si vol.

Encarregantli que fassi avinent á totas las coneixensas qu' encara accepto puros desde 10 céntims per 'munt, disposi d' en

GIRONA POBRE.

Los colaboradores y aficionados que 'ns han enviat la solució per nosaltres demanada, son los següents:

Pepito Llauné, Japet de l' Orga, Posturetas, U. Gurber, Rhama S'ama, Joseph Campanyá Colomer, Pascurreis, Ramón Soldevila, Bisbe Arrepenit, Casellas, Noy de las camas tortas, E. Pi Fani, Munchetas, Emili Suñé, T. Senties, Cap d' estopa, J. Tomás Biscamps, Un desenfeinat, Redebó y Poma, Mil homes, Un estudiant de zoología, Un casat á la forsa, Pere Serra, Barrabás, Bosch y Festeaygueras, Un galetaire, Un Miquel y Garro Fos.

¡Deu dongui molts anys de vida á tots aquets senyors, pera endevinar nous enigmas!

En altre lloch d' aquet número insertem la poesia de que parla la carta en qüestió.

✱

Lo cotxe que conduhía al Mónstruo va atropellar l' altre dia á una pobre vella, causantli contusions gravíssimas en lo cap.

Tant si tú ho buscas com no,
tot ho enfonzas y trepitjas;
á tú si se 't pot ben dir
lo Rigor de las desditxas.

✱

Volent dedicar com cada any un número al día de's Morts, encarreguem als nostres colaboradores se serveixin rementres pera dit número, epitafis y altres composicions apropiadas al objecte del mateix.

¡Gracias anticipadas!

✱

I En la impresió no va sortir lo signo - que separava lo 8 y 2.

Llegim en los periódichs de Cádiz que lo aplaudit actor cómich Sr. Riquelme ha iniciat construir un *mausoleo* á fi de que en ell s' hi guardin los restos del may prou plorat y eminent actor Rafel Calvo.

Pera recullir los indispensables fondos, se proposa fer una funció especial en tots quants teatros treballi, destinantse lo producte íntegre, á dit objecte.

Molt 'ns plau la idea, pero debem fer present que lo projecte en sí no es original d' ell, sino del actor Sr. Vico, ja que pera tal objecte hasta va tenir lloch una funció en nostre teatro Principal, y á pesar d' haverse vist aquet colisseu ple de gom á gom, no se sab lo paradero de lo que 's recaudá.

Al felicitar al Sr. Riquelmse per sos bon propósitos, desitjaríam que lo que recaudi no tingui lo mateix fi que lográ ab lo Sr. Vico.

✱

Diuhen de Cádiz qu' al recorrer los carrers d' aquella ciutat una professó presidida pe 'l bisbe, gran número de personas van xiular als manifestants.

Ja veurán com aviat ningú 'n voldrá ser de bisbe, en vista d' aquestas demostracions de *carinyo* que se 'ls tributan. Poca paga y disgustos... ¡que 'n sigui qui vulgui!

Val mes ser rector pastelero.

✱

Lo ministre de Foment, sembla que va dir, que si hagués d' cretat desde luego la suspensió del catedrátich D. Odón de Buen, no mes que per l' anatema de Sa Santitat, hauría quedat lo seu paper reduhit al de un *quefe* de negociat del Vaticá.

Quan li veuhen la quá...

✱

La distingida societat recreativa *Centro Cómico* dongué diumenje passat la segona funció de la temporada en lo elegant teatro Lírich, ab lo drama *Lo sublime en lo vulgar*, encarregantse lo conegut actor jove Sr. Labastida del personatge Ricardo, que debía desempenyar lo Sr. Cirujeda, qui per causas involuntarias á sa bona voluntat no pogué desempenyarlo.

Los aplausos ab que la distingida concurrencia premiá als actors, fou bona mostra de lo acertat qu' estigueren en son comés. Se hi distingiren las Srtes. Panadés y Prats, aixís com los Srs. Labastida, Deu y Barberán.

✱

En lo acte de la inauguració del curs de la Academia que sosté la Económica d' Amichs del País, de Granada, lo prelat de la diócessis, va aixecar la sessió per no estar conforme ab los conceptes emesos en dit acte per lo catedrátich d' aquella Universitat, Sr. Torres Campos.

¡Viscan los prelats del génit!

Muixoni, fumém, fumém...
y no posém cara trista;
anotemho en nostra llista...
que mes tart ja ho trobarém.

Litografia Barcelonesa

RAMON ESTANU

5. S^a Ramon. 5.
Barcelona

ESPECIALIDAD en CROMOS y RECORTES de todas clases para ANUNCIOS INDUSTRIALES.
PROGRAMAS. MENUS. etc etc
PRECIOS SIN COMPETENCIA

ESTUDIANTS NAFRATS

—Mànel, si vols venir a veure l' estreno del drama del *Niño gòtico*, m' han regalat butacas.
 —¡Encare no hem rebut prou?... No fos cás que s' esguerriés alguna patata y 'm buydés l' única *finestra* que m' han deixat los polissonts.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

LOGOGRIFO

Si 'm buscas 'm trobarás
 casi sempre á sobre teu,
 y ab mas lletras formarás
 si cavilá no 't sab greu,

Dugas notas musicals,
 un objecte per pescá,
 y dos dels mes principals
 membres del género humá;

Dos estrens de cantitat,
 un curt mot afirmatiu,
 un altre mot negatiu,
 y del Asia un rich Estat;

Un adjectiu que 'ls agrada
 molt á las noyas senti',
 una prenda de vestí',
 qu' anys enera n' era usada;

Un religiós sacrifici
 bastant conegut y antich,
 lo que té casi tot rich
 y un divertit exercici;

Dos noms biblichs, lo que fá
 lo qui camina, una part
 del globo, y lo que 'l fart
 infant vol sense pará',

Un nom d' home, un cardinal
 número y cent altrás cosas.
 Lector, ¿oy que ja suposas
 lo que soch? Donchs va formal:

No 'n porta aquell que no 'n té
 (veyam si aixís hi atinas)
 y si acás no ho endevinas
 t' ho dirá en

PEPE LLAUNÉ.

XARADA-CARTA

(A D. Jaume Ploramicas
 y D.ª Paula Sopamorta)

Molts Srs. meus: Tinch 'l gust de
 participarlosi que avuy á las 7 del
 matí ma cosina total ha donat á llum
 una hermosa nena, y ha sigut tal la
 alegría dels pares de la criatura, que
 no han pogut menos que indicarme
 ho posi en coneixement de vostés,
 invitantlos al bateig que tindrà lloch
 en la iglesia del Carme, lo diumenge
 próxim Ademés me recomanan, les
 diga se servescan avisar á las dugas
 germanas de la partera, la *dos quarta*
 y la *tersa prima*, (que habitan al car-
 rrer del Call número 215) respecte 'l
 particular.

Son afectíssim s. s. q. b. s. m.

JOSEPH GORINA ROCA.

TRENCA CAPS

Federico Soldevela Llololt

TARRAGONA

Formar ab aquesta direcció lo títol
 d' un drama y una comedia originals del
 inolvidable Frederich Soler (*Pitarra*).
 T. MEQUIS.

GEROGLÍFICH

∴
 +
 K I 8 9 4 I
 +
 K N O
 O O O O O

JOAN MORÉ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 371
 Xarada.—Ro—ma.
 Anàgrama.—Faust—fusta.
 Conversa.—Sofia.
 Creu numérica.—Laberinto.
 Logogrifo numéric.—Esquiról.
 Trenca-caps.—Sogra y Nora. Lo rel de
 la Sila.
 Geroglífich.—Per finestras las casas.